

erdőkben pedig a szakszerű kezelés eredményét. Oly nagy a különbség köztük, hogy a legegyszerűbb emberek is azt mondják: „olyan erdők azok, ahol mindig vágnak s még se látszik, hogy kivettek valamit, csak napról-napra szebb és értékesebb lesz“.

Bár sok magyar birtokos akadna, ki hasztalanul heverő területein ily erdőket telepítene, de ehhez szükséges, hogy III. Lajos bajor királytól megtanulják a gazdaság és erdő iránti érdeklődést és szeretetet.



### Az erdélyi román agrártörvény.

A trianoni békeszerződésnek nevezett antant parancs folytán elvesztett területeink sorsa állandóan szivünkön fekszik. Ezer éven keresztül a miénknek vallott tölgyeseink minden susogása és fenyeveseink minden kis zúgása kell, hogy érdekeljen bennünket. Nagy szomorúságunkban örömmel állapíthatom meg, hogy érdekel is. Mély sebet üt lelkünkön, ha halljuk, hogy itt vagy amott az idegen bitorlók fejszéje vág bele a mi féltve őrzött, gyönyörű erdőállományainkba. Mennyivel fájóbb, mennyivel lélekkínzóbb az a hír, mely arról tudósít, hogy a románok által hozott, ugynevezett agrártörvény létében támadja meg erdeink egy részét.

A „demokratikus“ román állam ugyanis a nyár folyamán egy ily törvényt alkotott, hogy Erdély, Bánát, a Körösvidék és Maramaros agrár reformjával a nép boldogulásának alapját megvesse.

A törvény főcélja a falusi parasztbirtokok és más kis birtokok, valamint a községi legelők szaporítása, illetve kiegészítése, de emellett célul tűzi ki a községi erdők létesítését, illetve kiegészítését is.

A törvénynek első és második fejezetét, mely a föld népének földhöz juttatásával és a községi legelőknek kérdésével foglalkozik, nem akarom részletesebben ismertetni.

Általános tálékozás végett csak röviden emlitem meg, hogy a törvény az állam kisajátítási jogát a földbirtokoknak összes megművelhető részére kimondja. Ennek érdekében minden alakszerűség mellőzésével ugyan, de úgy intézkedik, hogy kiveszi a kisajátítható birtokokat a tulajdonos rendelkezése alól.

Teljes egészében kisajátítja a közérdekű célért működő jogi személyek, u. m. testületek, alapítványok, intézmények, iskolák, kórházak, megyék, községek stb. birtokait, s csak az egyház-községeknél tesz kivételt, mert ezeknek földjogosultságát bizonyos mértékig elismeri és úgy az egyházközségeknél, mint az egyházi személyeknél megállapítja azt a földterületet, amely részükre meghagyandó, illetve, ha az illetők annyival nem rendelkeznének, biztosítandó.

A birtokok megművelhető részének kisajátításánál két kategóriát állít fel a törvény, részben szintén a teljes egészében való kisajátítást rendeli el (jogi személyek birtokainál stb.), részben pedig a birtok fekvésének és a földigénylők számának figyelembevételével megállapítja azokat a maximumokat, amelyek a birtokosoknak meghagyhatók. Ez a tulajdonos által kezelt birtokoknál 50 és 500 kat. hold között váltakozik, a bérbe adott birtokoknál azonban sokkal alacsonyabb.

Az egyes birtokosoknak általában meghagyható földmaximum azonban végérvényesen nincs leszögezve, hanem az u. n. agrár-komiténak jogot ad a törvény arra, hogy egyes esetekben a körülmények mérlegelésével azt egészen 10. kat. holdig leszállíthassa.

Hogy mit rejt magában ez az intézkedés a magyar földbirtokokra nézve, azt nem kell bővebben fejtegetnem, de bizonyos hogy ott, ahol a törvényeket ma úgy magyarázzák, ahogy éppen a törvény végrehajtóinak tetszik, azok a *bizonyos körülmények*, amelyek a legerősebb mértékig való kisajátításhoz jogot adnak, igen sokszor fognak a magyar birtokosokkal szemben szerepelni.

Van ezeken kívül a szóban levő fejezetnek még két szakasza, amely közelebről érdekel bennünket. Ezek közül az egyik kimondja, hogy terméketlen területek, meredek oldalak, futóhomok- és szikes területek, tavak, patakok, mocsarak és nádasok kisajátítatnak oly célból, hogy ezek a területek, ha nagyobb komplexumot alkotnak, a politikai községeknek adassanak át, míg ellenkező esetben a szomszédos telekhez csatoltatnak.

A másik szakasz pedig úgy intézkedik, hogy az árterületek, meredek oldalak, futóhomokterületek, patakmedrek terjedelmükre való tekintet nélkül a községek vagy az állam részére megjavítás, illetve befásítás végett kisajátíthatók. Ha azonban az ilyen terü-

letek tulajdonosai arra kötelezik magukat, hogy ezt a műveletet 10 éven belül elvégzik, úgy a kisajátítás alól felmentést kaphatnak.

A községi legelők létesítésénél az az elv uralkodik, hogy minden községnek akkora legelőterületet kell biztosítani, amekkora a község normális állatállományának eltartásához szükséges.

E célra a teljes egészében kisajátított birtokokon kívül a magánbirtokok, közbirtokosságok, vagyonközségek legelőinek a törvény korlátain felül eső részét használja fel a törvény, de igénybe vesz ezeken kívül szükség esetén más területeket is.

A községi legelők kiterjedése a község családfőinek száma szerint van megállapítva, még pedig családfőkként havasokon 10 kat. hold, hegyvidéken 5 kat. hold, síkságon 2 kat. hold területtel.

A havasi és hegyvidéki községi legelők céljára a községhez és az erdők széléhez közel fekvő minden 20 kat. holdnál nagyobb kiterjedésű tisztást is igénybevehetőnek mond ki a törvény; kaszálók céljára pedig az erdő belsejében levő 10 kat. holdnál nagyobb tisztásokat sem kiméli meg.

Az állam kisajátítási joga a kisbirtokok létesítésénél általában a földbirtokoknak csak a megművelhető részére terjed ki, legelők létesítésénél pedig főleg csak legelőkre és kaszálókra, de hozzá nyúl a törvény az erdőhöz is mindenütt, ahol kitérített céljait másképen el nem érheti.

Kimondja, hogy az olyan vidéken, ahol a földigény nagy, az urbéres, közbirtokossági, községi, az 1913. évi X. t.-cz.-en alapuló társulatok és vagyonközségek erdei is kisajátíthatók. Hogy hű képét nyujtsak, meg kell itt említenem, hogy ezeknek az erdőterületeknek kisajátítása és más művelési ágban való kezelése az erdészeti hivatalok jóváhagyásától van függővé téve.

Házhelyek részére is kisajátíthatónak mondja a törvény az erdőket, ha az előirt kisajátítások által nyert területekkel az igényjogosultak ki nem elégíthetők. Falvaknál a község szélétől mérve 600 méteres, városoknál, fürdőhelyeknél, bánya- és ipartelepeknél pedig 1000 méteres körzetet állapít meg e célra.

Erdőterületeknek legelő céljaira való kisajátítását az államerdészet véleményének meghallgatása és az agrárkomité jóváhagyásának kikötése mellett ugyan, de szintén megengedi.

A törvény harmadik fejezete a községi erdők létesítésével, illetve a meglevők kiegészítésével foglalkozik és ennek a megvalósítása érdekében bámulatos szabad kezet nyújt a végrehajtott hatalomnak.

Kimondja:

1. hogy a teljes egészében kisajátítható birtokok erdei veendőek célra igénybe. Ezt az előzők után könnyen megérthetjük, annál érthetlenebb azonban a törvénynek az az intézkedése, amely közvetlenül ezen erdők után az állami erdőket jelöli ki kisajátításra.

2. A jogi és magánszemélyek erdeit veszi sorra, még pedig különös meghatározása szerint a siksági és hegyvidéki erdőknél 100 kat. hold, a havasi erdőknél\*) pedig 200 kat. hold kivételével, amely erdőterületek a birtokosoknak meghagyhatók.

3. A községi, urbéres, közbirtokossági, valamint meghatározása szerint minden községi jelleggel bíró erdőt is, amennyiben ezeknek az erdőknek kiterjedése a törvényben megállapított határt meghaladná.

Itt megemlíti a törvény, hogy a volt naszói II. román határőrezred községeinek erdei minden más kisajátító eljárás nélkül, mint községi erdők kezelendők. Ezeknek az erdőknek jövedelméből azonban részesülnie kell a volt határőrközségek minden lakójának, tekintet nélkül arra, hogy a határőr családok leszármazottja-e vagy sem.

Végül 4. kisajátíthatónak mondja ki a törvény azokat az erdőket is, amelyeket az ingatlanok szabad forgalmát korlátozó 1917. évi 4000. M. E. számú rendeletünk alapján vettek meg.

A létesítendő községi erdők kiterjedését a község családfőinek száma szerint határozza meg. Földmivelő vidékeken minden családfő után 3 kat. hold erdőjogosultságot állapít meg, olyan vidékeken, ahol kevés a megművelhető föld, a lakosság megélhetését részben az állattenyésztés biztosítja, 5 kat. holdat, míg ott, ahol termőföldek nincsenek és a lakosság állattenyésztésen kívül házi faiparral is foglalkozik, minden egyes családfő után 7 kat. holdban állapítja meg a jogosultságot.

\*) Hogy a havasi erdők elnevezéssel mely erdőket illet, erre legfeljebb a végrehajtási utasítás fog felvilágosítást nyújtani.

A községi erdők terjedelmének megállapításánál tekintetbe véteti az urbéri és közbirtokossági erdőket is. A véderdők kisajátítását megtiltja.

A kisajátítás alól mentesíti mindazokat az erdőket, amelyek bányák, vasgyárak és más faanyagot felhasználó iparvállalatok szükségletének fedezését szolgálják.

Az erdők kisajátítása és községi erdőkké való átalakítása a törvény szerint az állami erdészet véleménye és irányítása mellett hajtandó végre.

Ugy a meglevő, mint ennek a törvénynek alapján létesítendő erdők az állami erdészet igazgatása alá kerülnek.

A kisajátítási árat elsőfokon a megyei kisajátítási bizottság állapítja meg, másod- és végső fokon pedig a felebbezési bíróság (tábla).

Az erdők árának megállapításánál figyelembe véteti a törvény a faállomány fanemét és minőségét, az erdőnek a vasuti állomástól és a piactól való távolságát és azokat a közlekedési eszközöket, amelyekkel a fa ide leközelihető. A megállapított ár azonban semmi körülmények között sem haladhatja meg az 1913. évet megelőző öt évben azon a vidéken uralkodott középárat.

Ha elolvassuk ennek a törvénynek említett fejezeteit, szemünkbe tűnik egy pár hasznosnak látszó intézkedés, de ezeknek hatását is lerontja az az erőszakos, meggondolatlanul mindenre keresztül gázló törekvés, amely az egész törvényen végigvonul.

Elismerjük és tudjuk jól, hogy a mi régi törvényeink sok tekintetben revízióra szorulnak. Ezt a célt szolgálja is már nálunk egynéhány újabb törvényünk s remélhetőleg fogja is még szolgálni több, alaposan és jól megalkotott törvény is. Egy államnak sem lehet azonban új törvény alkotásánál meggondolt törekvése az, hogy a közgazdasági érdekek figyelembevétele nélkül, sőt azok egyenes kárára kifejezetten politikai célzattal olyan rendelkezéseket léptessen életbe, amelyek a nép egyes rétegeinek megnyerését szolgálják.

Ez lehet talán időlegesen jó nemzetiségi, de minden esetre igen rossz köz- és erdőgazdasági politika.

Mezőgazdasági szempontból nem óhajtom a törvény intézkedéseit bővebb bírálat tárgyává tenni, erdőgazdasági szempontból azonban leszögezni kívánom a következőket:

Erdőterületeknek különböző célra való igénybevételét nagy aggodalommal kísérem, mert nem látok a románok uralma alá került területeken kellő garanciát arra, hogy ezek a kisajátítások az általános köz- és főleg erdőgazdasági érdekek sérelme nélkül fognak keresztül vitetni.

Aggodalommal kell tekintenem a törvénynek azon felhatalmazása felé, amely némi korlátozással ugyan, de megengedi, hogy erdőterületek kisbirtokoknak, házhelyeknek és legelőterületeknek létesítésénél figyelembevehetőek legyenek.

Aggodalommal kell nézmem azt, hogy terméketlen területek, meredek oldalak, futóhomok- és szikes területek oly célból kisajátíthatók legyenek, hogy azokat, ha nagyobb területet alkotnak, politikai községeknek adjanak át, kisebbeket pedig a szomszédos birtokokhoz csatoljanak. Aggodalmamat nem enyhítheti az sem, hogy a törvény egy további intézkedéssel az összes ilyen és hasonló területeket megjavítás, illetve beerdősítés végett a községek, esetleg az állam részére kisajátíthatónak mond ki, nem annál kevésbé sem, mert a beerdősítés eredményes keresztülvitelében bizni nem tudok.

Aggodalommal kell nézmem a törvénynek azt a meghatározását, amely a létesítendő községi erdők nagyságának megállapítását attól teszi függővé, hogy a nép állattenyésztéssel foglalkozik-e vagy sem, s ha igen, milyen mértékig.

Lehet, hogy a törvény alkotói ezzel a meghatározással csak a nép megélhetési viszonyait akarták jellemezni, de nem lehet megnyugtató, ha egy törvény ilyen meghatározást foglal magában, mert annak dacára, hogy legelők biztosításáról külön történt gondoskodás, a nép soha ki nem elégíthető legelőhiánya folytán ez könnyen félremagyarázásra adhat alkalmat.

Nem helyeslehető a törvénynek az erdei tisztások kisajátítására vonatkozó intézkedése sem, mert azzal, hogy ezek a területek idegen kezerekre kerülnek, az erdő még a legszigorubb ellenőrzés mellett sem óvható meg a különféle károsításoktól.

Hogy a kisajátítási árak a fent vázoltak szerint való megállapítása mennyire fogja elsősorban a magyar birtokosokat sújtani, azt fejtegetnem nem kell.

Az a törekvés sem lehet megnyugtató, amely mindenáron,

még az állami erdőknek feláldozásával is, községi erdők létesítését célozza. Kézenfekvő, hogy a fő indítók itt is a népnek minél jobban való megnyerése, amely a Károlyi-féle forradalom óta az állami erdőkkel szemben sok helyt különös ellenszenvvel viseltetik, nincs azonban kizárva, hogy ennek az intézkedésnek más, ma talán még ki sem fejthető, titkos rugói is vannak.

Ismerjük a községi erdeink államerdészeti igazgatását, amely Erdélyben elvileg ma is érvényben van, tudjuk főleg Kaán Károly „Erdőgazdasági politikai kérdések” című munkájából, hogy: „a községi, közbirtokossági erdőknek, valamint a volt urbéresek erdőbirtokának állami ellátása a legjobb szándék és nem egy irányban kifejtett jósikerű tevékenység daczára a mai rendszer mellett a kívánatos mértékben nem biztosítja az erdők fenntartásának és az erdők használatának azt az okszerű rendjét, mely az ország közigazdasági érdekeinek megfelel”. Tudjuk ugyaninnen, hogy: „az állami erdőhivatal tulajdonképen nem kezeli a reá bízott erdőket, végeredményében nem is ügyel fel azokra, hanem csak utbaigazitásokkal szolgál a kerületébe tartozó erdőbirtokosoknak”. Ezek olyan hiányai az 1898. évi XIX. t.-cz.-nek, amelyek mellett a megkívánt eredmény az integer Magyarországon szakképzett és fegyelmezett tisztikarral sem volt elérhető.

Mennyivel inkább kell aggodalommal tekintenünk ezeknek az erdőknek sorsa felé az Erdélyben uralkodó mai viszonyok mellett, ahol rendes, szakképzett tisztikar nem áll rendelkezésre és ahol — mint halljuk — nem a köz-, de mindenütt a magánérdekek nyomulnak előtérbe.

Az erdőgazdaság ellátásával szemben fennálló azon felfogásunk mellett, hogy az erdők, éppen a bennük folytatható gazdálkodás speciális voltára való tekintettel, csak nagyobb birtokegységekben kezelhetők az erdőgazdaság követelményeinek megfelelően, nem képzelhetjük el, hogy nagy birtoktesteknek feldarabolása — s itt elsősorban az állami erdőkre gondolunk — jóra vezethet.

Teljesen sükségtelennek, sőt határozottan károsnak látjuk ezt az intézkedést, mert erősen kiépitett állami szervezet és a közérdeket szíven viselő tisztikar mellett sem tudjuk elképzelni, hogy ezeknek a darabokra szaggatott erdőknek ellátása megfelelően keresztülvihető lenne. Kellő szakavatottság és hiányos ellenőrzés

mellett pedig — más Erdélyben még egy új törvény mellett sem képzelhető el — kimondhatatlanul káros következményeket fog maga után vonni.

Nekünk, kik ma tehetetlenül állunk ezzel a törvénnyel szemben, csak egy lehet az óhajtásunk, bárcsak megmentené a Mindenható az ez időszerint román uralom alatt sinylődő területünket attól, hogy ezek a papirra vetett intézkedések megvalósulhassanak.

— r. —



## HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

### I.

**Az Erdő- és Faügyek Orsz. Kormánybiztosának 1621/1921 K. B. számú rendelete a vidéki háztartások részére kiadható tűzifamennyiségek megállapítására vonatkozó korlátozó rendelet hatályának felfüggesztése tárgyában.**

A „Budapesti Közlöny“ 1919. évi október hó 5-én megjelent 123. számában kihíratott 4997/1919. M. E. sz. kormányrendelet 1., 2. és 3. §-ainak hatályát a 6218/1919. M. E. sz. kormányrendeletben gyökerező jogomnál fogva felfüggesztem.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Azokat a kihágási eseteket, amelyeket a rendelet megjelenése előtt követtek el, illetve amelyekben az eljárás a 4997/1919. M. E. sz. kormányrendelet alapján indult meg, tekintet nélkül erre a rendeletre, a hivatkozott kormányrendeletben foglaltak alapján kell elbírálni.

Budapest, 1921. évi november hó 14-én.

*Kaán Károly*

h. államtitkár

az Erdő- és Faügyek Országos Kormánybiztosa.

### II.

#### Hivatalos közlemény.

Közhirre teszem, hogy a Szovát községi (Sopron vármegye) születésű Ábrahám József részére 1918. év augusztus hó 27-ik napján 1/H. szám alatt a vadőri szakvizsga letételéről kiállított eredeti bizonyítvány megsemmisülvén, ahelyett nevezett részére 1921. évi 1309. szám alatt az eredetivel egyenlő értékű hiteles másolat adatott ki.

Kelt Tatatóváros, 1921. évi október hó 16-án.

A szakiskola ig. helyett:

*Illés Vidor*

m. kir. főerdőtanácsos.

